

GROUPE DIANE

VERANTWOORDING

Christophe Aussems nodigde me in de herfst van 2015 uit om samen met hem een voorstelling te maken over hedendaagse Robin Hoods, jonge politieke activisten. Het verhaal van Michel Strée hield hem al een tijdje bezig. Strée was net meerderjarig toen hij op 14 november 1980 met twee jongere vrienden in het Ardense plaatsje Vielsalm een lijnbus met vijftien scholieren en een leraar kaapte. Strée dwong de chauffeur naar Brussel te rijden en wou daar op de RTBF-radio een statement voorlezen.

De regering-Martens III was net gevallen over besparingsmaatregelen en onderhandelingen over de vorming van Martens IV waren volop aan de gang. Strée wou met zijn actie sociale maatregelen afdwingen voor de allerzwaksten in de maatschappij. Na een dag lang onderhandelen over radiozendtijd, vanuit de bus op de parking van het omroepgebouw, kreeg de jonge activist toegang tot de radiostudio's. Daar stond de zogenaamde 'Groupe Diane' hem op te wachten. Strée werd door deze speciale interventie-eenheid van de toenmalige Rijkswacht overmeesterd en bracht vervolgens 14 maanden door in voorarrest.

Tijdens zijn voorhechtenis in St-Gillis ontmoette hij foute vrienden, die hem de zware criminaliteit in loodsten. Desalniettemin werd Strée erg populair bij de publieke opinie omwille van zijn jeugdige, cowboyachtige actie voor meer rechtvaardigheid. Geen van de ouders van de gegijzelde kinderen diende klacht in en Strée werd vrijgesproken. Er volgen jaren van ups en downs.

Na talloze pogingen om zijn verleden te ontvluchten en teleurgesteld in de maatschappij, trekt Strée zich steeds meer terug in een zelfgekozen isolement. Hij zal uiteindelijk een vogelopvangcentrum

openen in Aywaille. Tot 2008 houdt hij zich daarmee bezig. Er is vervolgens sprake van gelijkaardige projecten in Nepal en – recent – Afrika. Maar daar raken we het spoor van Michel Strée bijster.

De research naar Strée bracht ons ook bij de 'Groupe Diane', het speciaal interventie-eskadron van de Belgische Rijkswacht. Dat was naar aanleiding van de Zwarte September-aanslag op de Olympische Spelen in München in 1972 opgericht. De Belgische overheid wou zich wapenen tegen een eventuele gelijkaardige aanslag in België. De buskaping van Strée in 1980 zou naar verluidt de eerste keer zijn geweest dat de Groupe Diane moest ingrijpen bij een terreuractie. Eén van mijn aanvankelijke ideeën was om Groupe Diane de titel te laten zijn van de voorstelling met de ambitie om de toeschouwer precies dát te laten vergeten. Net zoals Strée hun bestaan blijkbaar vergeten was, toen hij naar de radiostudio stapte. *Natuurlijk! Dat we daar niet aan gedacht hebben!*

Terwijl onze research van Strée, over de Groupe Diane verder uitdijde naar Europees politiek activisme in de jaren '70 en '80, langs CCC, Action Directe, Brigade Rosse en Rote Armee Fraktion, drong een nieuwe politieke realiteit zich aan ons op. Nietsontziend terroristisch geweld schrikte in november 2015 en maart 2016 Parijs en Brussel op. Vergeleken daarbij werd de daad van Strée plots naïef, futiel bijna. Iets knaagde aan het oorspronkelijke opzet van ons stuk.

Tegelijk werd de politieke polarisering in de Westerse wereld steeds sterker. Burgerbewegingen aan beide kanten van het politieke spectrum werden groter en gingen hier en daar met geweld gepaard. Een week voor het referendum over de Brexit werd politica Jo Cox doodgeschoten vanwege haar pro-Europees standpunt.

Is het denkbaar dat vanuit een burgerbeweging opnieuw een gewelddadige vleugel zou opstaan?

Toen deze vraag door mijn hoofd spookte en zo ons aanvankelijke plan een nieuwe richting uitstuurde, kruiste een ander krantenbericht onze research. Tussen juni 2015 en juni 2016 bleken Daniela Klette, Burkhard Garweg en Ernst-Volker Staub een reeks erg gewelddadige overvallen te hebben gepleegd in het Nederlands-Duitse grensgebied. De drie zijn (voor zover bekend) de laatste voortvluchtige RAF-terroristen van de 'Derde Generatie'. Tussen 1989 en 1993 maakten

zij een tiental doden tijdens politieke aanslagen. Vanaf dan werd het stil. In 1999 kwamen ze zonder geld te zitten en pleegden één grootscheepse overval. Toen werd het weer stil. Tot nu. De voormalige gewapende politiek activisten kunnen nergens meer naartoe. Hun geld is op. Ze worden ouder. Allicht is één van hen ziek. De nood dwingt hen hun politieke idealen overboord te gooien en zich als ordinaire bandieten te gedragen. Naar alle waarschijnlijkheid houden ze zich schuil in de Benelux. Het Bundeskriminalamt (BKA) is bezig met een grootscheeps onderzoek, dat tot nu toe al sluitend DNA-bewijs opleverde en recente foto's van Staub en Garweg. Ook is duidelijk dat de drie nog steeds over exact dezelfde wapens beschikken als in 1993. De speurders loven 80.000 euro uit voor de doorslaggevende tip, maar raden iedereen aan uit de buurt van het drietal te blijven. Ze zijn, zoals dat heet, vuurwapengevaarlijk.

De samenloop van al deze omstandigheden bood een rijkere bodem voor een nieuw stuk en inspireerde mij tot het schrijven van Groupe Diane. Ik wil Christophe en Els heel erg bedanken voor alle inspiratie, hulp bij de research, aanvuring en feedback bij het schrijven. Jullie zijn goud. Dankjewel.

Stijn Devillé

BRONNENLIJST

Volgende boeken gaven ons meer achtergrond bij zowel het politiek activisme, het gewapend terrorisme als de terreurbestrijding:

Stephan Galon, *Operatie Diane*

Edwin Bakker & Jeanine de Roy van Zuijdewijn, *Terrorisme*

Geert Mak, *In Europa*

J. Dumoleyn, P.T. Jones & D. Dessers, *Ya Basta!*

Slavoj Zizek, *Eis het onmogelijke*

Ruud Walter, *Zinvol Geweld. Sartre, Camus en Merleau-Ponty over terreur en terrorisme*

Albert Camus, *Les Justes*

Jean Genet, *Splendids*

Charles Townshend, *Terrorisme*

Micah White, *The End of Protest*

Sander Soenen, *De radicaal-linkse terreurgolf (1968-1985)* (niet-gepubliceerde licentiaatsverhandeling, UGent)

Margreet den Buurman, *Duitse Herfst*

Jos Vander Velpen, *De CCC. Het terrorisme en de staat*

De broers van Gerold von Braunmühl, *Ihr habt unseren Bruder ermordet*

Fausto Paravidino, *Genua 08*

Thomas Decreus, *Een paradijs waait uit de storm*

Christophe spitte ook nog persarchieven uit en maakte een ongelooflijke chronologische bundeling van krantenartikels over de zaak-Michel Strée (1980 & 1982) uit *De Standaard*, *Het Laatste Nieuws*, *La Libre Belgique*, *Le Peuple*, *Le Soir*, *Het Belang van Limburg*. Ik vermoed op vriendelijk verzoek verkrijgbaar bij de verser in kwestie.

Ik zag ook een hoop films, reportages en docu's, waarvan de volgende het meest vermeldenswaard zijn:

Buongiorno, notte (Marco Bellocchio, 2003)

Die Bleierne Zeit (Margarethe von Trotta, 1981)

Der Baader-Meinhof-Komplex (Uli Edel, 2008)

La Meglio Gioventù (Marco Tullio Giordana, 2003)

Michel Strée. Une âme chevaleresque (Benoît Mariage, 2007)

Do you remember revolution (Loredana Bianconi, 1997) maakte daarbij het meest indruk, vanwege het gelaagde en genuanceerde beeld dat de documentaire schetst. Filmmaakster en activiste Loredana Bianconi, die zelf actief deelnam aan de studentenprotesten eind jaren '60, interviewde vier vrouwen, die vanuit dezelfde beweging en idealen, gaandeweg deel gingen uitmaken van de absolute top van de Brigade Rosse in de jaren '70. Bianconi gaat op zoek naar hun beweegredenen en twijfels, hun overtuigingen en hun spijt. (Bianconi maakte er zelf ook een toneelstuk van, *L'embrasement*, dat in de beste Latijnse traditie eerder larmoyant te noemen is.)

Erg spannend is ook de confrontatie tussen ex-CCC-terrorist Pierre Carette en oud-premier Wilfried Martens in de Canvas-uitzending 'Nachtwacht' in 2003. Die is integraal te vinden op youtube. Je vindt er ook heel wat old-skool reportages over de 'Groupe Diane' en de CCC van onder meer de vroegere tv-magazines 'Panorama' en 'De Zaak' en de Duitse docu's als *Die RAF - Tödliche Illusion* en *RAF - Deutschland im Fadenkreuz*.

Interessante websites zijn onder meer die van het Duitse weekblad Der Spiegel, dat verschillende artikels over de 'gepensioneerde' RAF-terroristen publiceerde; de Archives of Global Protests (nadir.org); de Global Terrorism Database, aangelegd door de University of Maryland (start.umd.edu/gtb); germanguerilla.com en de nog steeds actieve website van de CCC, cellulescommunistescombattantes.be.